

Вечарына «Каб душою не ачарсцвець...»

Сцэнарый літаратурна-музычнай кампазіцыі

Г. Я. Недрашлянская,
настаўнік беларускай мовы і літаратуры
першай катэгорыі гімназіі г. Лагойска

Адукацыя і выхаванне сёння немагчымы без кампетэнтнаснага падыходу ў навучанні. Ключавыя кампетэнцыі – гэта сістэма ведаў, уменняў і каштоўнаснага стаўлення, патрэбная для жыцця ў сучасным грамадстве. Сярод шэрагу ключавых кампетэнцый вылучаюцца сацыяльная і грамадзянская кампетэнцыі. Іх сутнасць праяўляецца ў любові да сваёй Радзімы, гатоўнасць падпарадкаваць яе інтарэсам свае асабістыя інтарэсы, ва ўменні ганарыцца дасягненнямі і культурай сваёй краіны, у жаданні захаваць яе культурныя асаблівасці, у павазе да сябе і другіх людзей, другіх народаў і краін. Немагчыма тут абысці і ўзаемаадносіны ў сям’і, бо сям’я – гэта ў першую чаргу здольнасць прымаць на сябе адказнасць, удзельнічаць у выпрацоўцы сумесных рашэнняў, а яшчэ сям’я – гэта бацькоўскі дом, адкуль кожны чалавек адпраўляецца ў свой жыццёвы шлях, узяўшы з сабою імкненне да вернасці, дабрыні, міласэрнасці, родная вуліца, родная вёска, пасёлак, горад. Гэта твая малая радзіма. Так праз малое да вялікага фарміруецца культурная, высокамаральная, творчая і сацыяльна-актыўная асоба, сапраўдны грамадзянін Рэспублікі Беларусь. Невыпадкова 2018 год аб’яўлены годам малой радзімы.

Прапануем вам літаратурна- музычную кампазіцыю «Каб душою не ачарсцвець...»

Дадзенае мерапрыемства дапамагае фарміраваць ў вучняў любоў да сваёй малой радзімы, становячы адносіны да сямейных каштоўнасцей, дае магчымасць усвядоміць сябе будучымі бацькамі, дапамагае замацаваць узаемасувязі ў сям’і, а таксама спрыяе выхаванню адказнасці не толькі за сваіх бацькоў, але і за тых грамадзян краіны, якія патрабуюць увагі і дапамогі.

Літаратурна-музычную кампазіцыю “Каб душою не ачарсцвець” мэтазгодна праводзіць 15 мая (Міжнародны дзень сям’і), 14 кастрычніка

(Дзень маці), а таксама на ўроку падагульнення па беларускай літаратуры ў 8 класе па тэме “У трох абліччах”, на ўроках, якія будуць прысвечаны малой радзіме.

Мэта: стварэнне умоў для выхавання адказных адносін вучняў да сваіх бацькоў, да сваёй малой радзімы.

Задачы: спрыяць раскрыццю ролі дзяцей і бацькоў у будучыні сям’і; прывесці да высновы, што кожны павінен клапаціцца аб сваіх родных; дапамагаць у развіцці артыстычных здольнасцей; папулярызаваць нацыянальную літаратуру і культуру ў кантэксце сусветнай.

Абсталяванне: мультымедыяная прэзентацыя з фатаздымкамі вучняў і іх бацькоў, ілюстрацыямі вучняў да твораў Р. Барадуліна “Трэба дома бываць часцей”, В. Карамазава “Дзяльба кабанчыка”, А. Дударова “Вечар”.

Ход мерапрыемства

(Гучыць музыка А. Рыбнікава “Тэма Мары”.)

Выхадзяць вядучыя, на фоне музыкі чытаюць верш А. Вярцінскага “Жыццё даецца, каб жыццё тварыць...”

В1:Жыццё даецца, каб жыццё тварыць.

Каб светла-залатую яго ніць
віць і далей — любоўю, справай дзейнай
ды словам, што ад справы неаддзельна.
Тварыць!

В2:Жыццё даецца, каб жыццё тварыць.
Надзеяй, праўдай, мужным парываннем,
высакародным, дружным намаганнем,
што потым зоркай у вяках гарыць.
Тварыць!

В1:Жыццё даецца, каб жыццё тварыць,
Маральны самы, самы натуральны
пачатак гэты вось жыццестваральны.
Інакш — якая ад жыцця карысць?
Тварыць!

В2:Жыццё даецца, каб жыццё тварыць.
Не марнаваць, не нішчыць, не бурыць, —

В1,2: Тварыць!

В 1:Гэты завет Вярцінскага кожны павінен пранесці па жыцці з ганарам і годнасцю, бо кожны з нас сам нясе адказнасць за выбар жыццёвай пазіцыі.

В 2: Для чаго жыве чалавек на зямлі?

В1:Каб быць праўдзівым, мужным, высакародным, любіць жыццё і захапляцца ім, любіць сваю працу, сваю зямлю, сваіх родных і дапамагаць ім, не марнаваць жыццё, не знішчаць жыццё, не бурыць жыццё, а тварыць жыццё, працягваць жыццё. Жыць так, каб, як казаў Рыгор Барадулін, “душою не ачарсцвець і не страціць святое штосьці”. І гэта святое – твае сябры, твая зямля, твае самыя дарагія і блізкія людзі на гэтай зямлі – бацькі.

В 2:Сапраўды, як толькі чалавек нараджаецца, яго тут жа агортваюць цеплынёй і пяшчотай рукі маці і бацькі. Рукі самых дарагіх і блізкіх нам людзей.

В 1:Нашы бацькі...Зараз яны яшчэ маладыя, паспяховыя. А мы, якімі б самастойнымі нам не хацелася стаць, пакуль так патрабуем іх увагі.

В 2:І яны заўсёды гатовы працягнуць нам рукі. Яны праходзяць з намі ўсе выпрабаванні ад самага нашага з’яўлення на свет да з’яўлення на свет унукаў. І тую, матуліну калыханку слухаюць ужо нашы дзеці.

(Вакальная група выконвае “Беларускую калыханку”, словы Г. Бураўкіна, музыка В. Раінчыка, на мультымедынай прэзентацыі дэманструецца мультфільм-застаўка да тэлеперадачы “Калыханка” №2).

(Пад музыку Ф. Шапэна “Накцюрн №2” выходзяць вучні і чытаюць радкі з вершаў беларускіх паэтаў пра бацькоў.)

Чытальнік 1.

Дзякуй, маці, што мне падарыла
Ты любоў да зямлі сваёй роднай,
Дзе ўсміхаецца сонца так міла,
Дзе бягуць хвалі рэк мнагаводных. (Е. Лось)

Чытальнік 2.

Як сцвярджаюць і богі, і людзі, –
Шанаваннем бацькоў ахіні –
І табе на зямлі добра будзе.
І твае да прадоўжацца дні. (Т. Дзям'янава)

Чытальнік 3.

Голас незнаёмага можа здзівіць,
Голас друга – на хвіліну спыніць,
Голас любай – сагрэць сонцам лета,
Голас маці – вярнуць з таго свету (М. Танк)

Чытальнік 4.

Бацька прыйшоў,
На парозе прысеў,
З працы нібыта вярнуўся дахаты:
– Што ж ты адрокся, сыноч, як і ўсе?
Што ж не адведзеш таты? (М. Скобла)

Чытальнік 5.

Я гляджу ў яе /маці/ вочы,
Што свецяцца шчасцем...
І хілюся да сэрца...
А трэба ўпасці
Перад ёю – нядужай, сівой –
На калені. (Н. Гілевіч)

Чытальнік 6.

Матуліны рукі нас песцяць, галубяць,
Так шчыра, як маці, ніхто нас не любіць.
Матуліны рукі – адзіныя ў свеце.
Шануйце, любіце заўсёды іх, дзеці. (В. Вярба)

Чытальнік 7.

Вярнуўшыся ў родную хату,
На родны прысеўшы парог,
Ты скажаш: "Дзень добры, мой тата!
Падумаць, прайшло столькі год..."
Маршчыністы твар усміхнецца
І скажа: "Мінаюць гады,
Але застаюцца навечна

Святымі – сям'я, дом, бацькі!" (А. Янкоўскі)

(Выходзяць вядучыя, на фоне музыкі А. Рыбнікава “Тэма Мары” чытаюць словы)

В 1: Няхай пройдзе шмат часу, але мы ніколі не павінны забываць свой дом, дзе кожная сцэжка, кожнае дрэўца, кожны каменьчык нагадвае пра самыя шчаслівыя дні. Дні, калі мы разам з бацькамі бавілі час, ездзілі ў экскурсіі, наведвалі тэатры і кіно, хадзілі ў госці.

В 2: Безумоўна, у дзіцячым узросце мы зусім не задумваемся аб ролі бацькоў у нашым жыцці. І толькі потым, пазней разумеем, што ёсць толькі адзінае месца, дзе нас чакаюць, вераць, любяць і выбачаюць – дом, дзе жывуць нашы бацькі. Толькі ў сталым узросце мы пачынаем разумець значэнне бацькоўскіх парад. Нездарма у народе кажуць:

В1: Бацька і маці ад бага ў хаце, хто іх зневажае, добра не знае.

В2: Шануй бацьку з матуляю – другіх не знойдзеш.

В1: У добрых бацькоў – добрыя дзеці.

В2: Бацька з матуляю на рабоце не томяцца, калі з дзетак цешацца.

(Выходзіць вучань пад музыку А. Рыбнікава з кінафільма “Вам і не снілася” і чытае верш Р. Барадуліна “Трэба дома бываць часцей”).

В1: І, безумоўна, нам не верыцца, што калі-небудзь усё можа быць наадварот: нашы мама і тата стануць бездапаможнымі і будуць патрабаваць нашай увагі.

В2: Як жа мы сябе будзем поведзіць? Ці станем мы для іх пацехай і радасцю, ці ператворым іх старасць у ад? Як было ў п’есе А. Дударова “Вечар.”

(Вучні паказваюць інсцэніроўку з п’есы А. Дударова “Вечар”).

Мульцік *(пазіраючы ўдаль)*. Уставай. Уставай ужо... І сёння трэба жыць. З табой, з зямлёю і з людзьмі... Людзі добрыя ўсе, мо толькі забыліся пра гэта... Бягуць, едуць, ляцяць... Ці то ўцякаем ад некага, ці то даганяем – ліха нас ведае, якая нам галавешка ў штаны трапіла... Як у чыгунку жывём! Як быццам нас на агонь паставілі... Аж бурбалкі, аж пара прэ... Немаведама хто толькі гэту поліўку сёрбаць будзе, калі яна ўрэшце зварыцца...

Ганна *(выходзіць з вядром, спынілася, паслухала)*. Чаго й та ты, Васіль?

Мульцік. Што?

Ганна. Бубніш нешта сам сабе... Маліўся, ці што?

Мульцік. Размаўляў... з Сонцам размаўляў...

Ганна. Ашалеў пад старасць... З Богам, з Богам трэба размаўляць, а ты немаведама з кім...

Мульцік. Немаведама... Вунь свеціць... І грэе ўсіх... Усё на зямлі ад цяпла і святла... Калі душа ў чалавека цёплая і светлая, значыць, кавалак сонца па зямлі ходзіць... Ёсць такія людзі, ёсць...

Ганна. Грэх...

Сядаюць на лаўку.

Мульцік. З кім хачу, з тым і размаўляю... У нас свабода совесці... Радые правялі – я з ім размаўляў, тэлевізар паставілі – з ім гаманіў... надакучыла. Я ім адно – яны другое... Цяпер з Сонцам раюся... Маўчыць яно. Свеціць і маўчыць. Слухае...

Ганна. Доўга ты пражывеш, Васіль...

Мульцік. Кінь ты! Дваццаты год на пенсіі...

Ганна. Прыкмета такая... Гаварыць табе яшчэ хочацца з кім-небудзь... А перад смерцю чалавек заціхае і маўчыць, як тваё Сонца... Колькі гэта табе?

Мульцік. Восемдзсят, а мо і болей... Лічыць надакучыла...

Ганна. Дык гэта ты старэйшы за мяне?

Мульцік. А ты думала?..

Ганна. Ну-у, тады і мне яшчэ трохі пасмылець трэба... Хаця б да тваіх гадоў...

Мульцік. Смyleй на здароўе...

Ганна. Вады з твайго калодзежа вазьму...

Мульцік. Бяры... *(Уважліва глядзіць некуды ўдалячынь, падымаецца, выходзіць уперад.)*

Ганна. Што там?

Мульцік. Ідзе нехта...

Ганна падыходзіць. Глядзяць удваіх.

Павярнуў... У Займішча, мабыць...

Зноў сядваюць на лаўку.

Ганна. Грышка твой усё не піша?

Мульцік. З'ехаў пасля арміі і як у балота праваліўся... Саўсім забыўся, што ў яго бацька ёсць.

Ганна. Была б Наста жывая, дык пісаў бы і прыязджаў.

Мульцік. Бацьку дзеці лягчэй забываюць... Твая праўда...

Ганна. Сон я сёння бачыла... Можа разгадаеш?

Мульцік. Знайшла цыганку...

Ганна. Дык ты ж Сонцу молішся!

Мульцік. Расказвай, разгадаю...

Ганна. Іваньку бачыла... Старэйшага свайго... Здаецца роўненькае поле жытнёвае, неба над ім чыстае-чыстае! І жаўрукі ў ім вісяць. І як быццам Іванька мой ідзе гэтым полем, раз-пораз жменю зерня дастае з кішэні і сыпле сабе пад ногі. Я стаю на ўзмежку і думаю: “Навошта ён зерне кідае ў зямлю? Жыта ж ужо вырасла, у каласы пайшло, а ён нанова сеяць надумаўся...” спытаць хацела, а голасу няма. Ён і прайшоў. Я і не спытала...

Мульцік *(не адразу).* Добры сон...

Ганна. А чым?

Мульцік. Неба было чыстае?

Ганна. Ну.

Мульцік. Чыстае неба заўсёды на дабро. Жыта было?

Ганна. Было...

Мульцік. Хлеб на дабро. Жаўрукі з песнямі таксама на радасць...

Падкрадаецца Гастрыт, надслухоўвае размову Ганны і Васіля.

Ганна. А Іванька? Нябожчыка ж сніць – гэта ж, кажуць..

Мульцік. Ён жа “без весці”! Які ж нябожчык, старая?

Ганна. Яно-то так...

Мульцік. Я табе кажу – добры сон... Чакай.

Ганна. Што чакаць?

Мульцік. Радасці, дзіва нейкага...

Гастрыт(*нечакана*). Ганна... давай я на табе як-небудзь паджанюся...Га?

Ганна. Што-што-што?!

Сядае Гастрыт на лаўку да Ганны і Васіля.

Гастрыт. Ну чаго ты штокаеш? Ты адна, і я адзін... Разам як-небудзь ужо... на гэтым свеце...

Ганна. Во спасібачкі! Во ўважыў! Гэта ты мяне заместа свайго рыжага ката да сябе завеш... Каб дыхала...

Гастрыт. Дык і я ж табе дыхаць буду!

Ганна. А мышэй мне лавіць у тваёй хаце не трэба будзе?

Гастрыт. Ай, ладна табе! Не хочаш да мяне, я да цябе перайсці магу... Шкода глядзець на цябе... Ледзь ногі валочыш, а ўсё: каза, агарод, соткі... Няўжо ты за сваё жыццё не нарабілася? Адпачні... У мяне грошы на кніжцы ёсць, хату прададзім... Хоць пад старасць пажыві па-людску...

Ганна. Смяяцца ж будуць, Мікіта...

Гастрыт. Каму смяяцца? Вёска пустая саўсім... Неперспектыўная. Ні смяяцца, ні плакаць няма каму... Давай перабярэмся ў Займішча? Там асфальт, магазін, сталоўка, людзі... Ты хоць свет убачыш... Пуцёўку мо якую возьмем на курорт... А што? Мы ж з табой за свой век напрацаваліся...Хопіць ужо! Дай супакой рукам сваім... Нашто табе каза, агарод?.. Вядро вады падняць не пад сілу... Гэта вунь Мульцік, дык той і з труны ўстане, каб бульбу выкапаць... Таму што сквапны... Усё б, здаецца, загроб пад сябе... Жылка кулацкая ў чалавеку сядзіць! А мне... Мне нічога не трэба... Ды і табе... Адпачні ты... Га, Ганна? Хоць цяпер парадуйся жыццю, уздыхні на поўныя грудзі... Ты ж зарабіла сабе гэта... Ці праўда?

Ганна (*уздыхнула*). Яно-то так, што казаць... Праўда.

Гастрыт. А грошы нам з табой хопіць, за гэта не бойся... Пражывём...

Ганна. Ды нам шмат і не трэба...

Гастрыт. Канечна...

Мульцік(*злосна*). Ашалела, баба?!

Гастрыт. Не лезь! Я сватаюся.

Мульцік(*да Ганны*). Каго ты слухаеш, бахіла старая?! Курортніца! Адпачываць захацела... Вунь наш курорт, за вёскай, пад бярозкамі... Прыйдзе час – адпачнём! Наляжымся, наспімся, наадпачываемся...А пакуль сілы ёсць хоць каліўца – рабіць трэба, рабіць, рабіць...

Гастрыт. Для каго ёй рабіць?! Яна ж усё жыццё як праклятая, як катаржная...

Мульцік (*ужо спакойна*). Ты не зразумееш...(*Да Ганны.*) Варта нам толькі махнуць рукой на ўсё, пачаць пра курорты думаць – смерць усімі кіпцюрамі ўчэпіцца... Ганна, адумайся! Жыць надакучыла?

Ганна. Не надакучыла... Стамілася толькі я...

Мульцік. І я стаміўся... Але мы з табой яшчэ толькі таму і жывём, што кожную раніцу па ваду ў гэты калодзеж ходзім, на сотках сваіх калупаемся... З зямлёй за доўгі век зрасліся, душой-сэрцам увайшлі ў яе, а цяпер па курортах? Паспрабуй толькі! Хоць адзін дзень паспрабуй паляжаць паленам – усе хваробы як саранча наляцяць...

Ганна. Ну, дзякуй табе, Васіль... Маліся далей, пайду казу пасвіць... У Займішча буду заходзіць, мо ўзяць што?

Мульцік. Хлеба куш... І пенсію сёння павінны даць...

Ганна. Ага...

Ганна пайшла.

Гастрыт. Васіль!

Мульцік. Га?

Гастрыт. Калі паміраць думаеш?

Мульцік(без паўзы). У сераду...

Гастрыт(збянтэжыўся). У гэту, ці што?

Мульцік. У якую, ліха яе ведае, а што ў сераду – гэта як піць даць. Самы зручны дзень. Памру, значыць, зранку... Не, не! Пасля абеду. Памыюць вадой з гэтага калодзежа...

Гастрыт. Халодная ж...

Мульцік. Табе халодная, а мне ў акурат... Ну, увесь чацвер паляжу ў хаце... У пятніцу, значыць, на кладзішча, а потым ужо ўсе выхадныя памінайце... Піце, гуляйце аж да панядзелка... На гэта сотню-другую пакіну...

Гастрыт(падумаўшы, злосна). Брэшаш! Не веру. І ты баішся. Павінен баяцца, а не... Ну што ты ў жыцці бачыў, каб з лёгкай душой смерць прымаць?

Мульцік. Усё трэба рабіць з лёгкай душой...

Гастрыт. Брэшаш!

Мульцік. А ты не гаўкай тады! Прыпёрся, ёлкі-маталкі, да старога чалавека і пра смерць бае. Знайшоў пра што... А я, можа, на ўсю сотню замахнуўся, як даўгажыцель гор...

Гастрыт. Нашто табе столькі свет капціць?

Мульцік. Унукаў дачакацца трэба... Каб ведаць, што маё насенне карані пусціла ў гэтым свеце.

Гастрыт(усміхнуўся). Дык а яны, можа, ужо ёсць, а ты і не ведаеш. Унукі... Карані... Піша каму-небудзь твой Грышка?

Мульцік (ніякавата). Піша... Мне піша... Во нядаўна...

Гастрыт. Брэшаш... Мае не пішуць, і твой павінен не пісаць...

Мульцік. Піша!

Гастрыт(спакойна). Брэшаш...

Мульцік(нечакана). Калі ты нарадзіўся, Мікіта?

Гастрыт. Ну, восенню...

Мульцік(падумаў, нібы падлічваючы). Правільна...

Гастрыт. Што правільна?

Мульцік. Душа атрымалася ў цябе халодная... як жаба... Ідзі дадому, Мікіта... З табою пагаворыш – потым цэлую ноч поскудзь усялякая сніцца...

Гастрыт(зацята). Ладна! Пагляджу я, ці такі ты будзеш вясёлы, калі гэтая касая ўсур'ёз за цябе возьмецца. Пагляджу!

Мульцік. А мо мне давядзецца паглядзець? Га? Ты ж ад свёй злосці капыты адкінеш... Твар вунь, як жоўты кукіш...

Гастрыт. На гэта не надзейся!

Мульцік. Здурнеў я, ці што, на чужую смерць спадзявацца. Век не спадзяваўся.

Гастрыт. Здохну, а цябе перажыву!

Мульцік. Пакарала цябе, Мікіта, Сонца за нешта. Усе людзі, увесь свет, сам сабе ты не любы... Ляжыць у цябе нешта на душы...

Гастрыт. На зберкніжцы ў мяне ляжыць, а не на душы!

Мульцік (*зірнуў на дарогу*). Пачакай, пачакай... Едзе нехта! У вёску едзе!

Выбеглі ўперад, глядзяць. Чакаюць. Уздыхнулі.

Гастрыт. Павярнулі... Па грыбы прыкацілі... А ты ўжо ўзрадаваўся! Не прыедуць... (*Засмяўся.*) Дальбог, мы з табой, як крумкачы ці чарапахі, гадоў сто трыццаць пражывём! Яны ж і на хаўтуры не прыедуць! Сорамна будзе ў труне ляжаць...

(Выхадзяць вядучыя, на фоне музыкі А. Рыбнікава "Тэма Мары" чытаюць словы)

В2:

Каб было ў цябе шчасця багата

І не скрэбліся кошкі ў душы,

Карані свае – маці і тату –

Нібы вока сваё, беражы.

В1:

Атуляй іх любоўю, пяшчотай,

Аблягчай ім штодзённа жыццё,

І шануй іх, і памятай, што ты

Абавязаны родным за ўсё.

В2:

За тваё ў гэтым свеце з'яўленне,

Немаўляцтва, дзяцінства без хмар,

За юнацтва, пару станаўлення...

О, няспыннасць бацькоўскіх ахвяр!

В1:

За ўтрыманне жыццёвага ладу –

Каб дзіцяці жылося лягчэй,

За падтрымку ва ўсім, і парады,

І надзейнасць іх рук і плячэй.

В2:

Кім без іх, дарагіх, мы былі бы?

Без бацькоў, мабыць, свет бы зачах.

Нібы хлеба надзённага скібы

Іх усмешкі і сонца ў вачах.

В1:

Як сцвярджаюць і Богі, і людзі, –

Шанаваннем бацькоў ахіні –

І табе на зямлі добра будзе,

І твае да падоўжацца дні.

(Вакальная група выконвае песню “Мама і тата”, словы Л. Пранчака, музыка М. Яцкова)

(Выходзіць вучаніца і чытае верш Т. Дзям’янавай “Малітва”).

(Выхадзяць вядучыя, на фоне музыкі А. Рыбнікава “Тэма Мары” чытаюць словы)

В2: Мы ўпэўнены, што кожны з нас, маладых, будзе памятаць завет Анатоля Вярцінскага аб тым, што кожны нясе адказнасць за свой выбар жыццёвай пазіцыі, кожны будзе памятаць, чаму вучылі і вучаць нас бацькі.

В1: Гэта яны, нашы дарагія і блізкія людзі, вучаць нас жыць у згодзе са сваім сумленнем, не забываць, што ты Чалавек, гэта яны дапамагаюць нам не ачарсцвець душою і не страціць святое ў душы. Узгадваюцца словы старажытнага мудраца Піттака, які казаў :” Што ты сам зробіш для бацькоў сваіх, таго ж чакай і сабе ад дзяцей”.)

В2: Калі нашы мама і тата будуць ганарыцца сваімі дзецьмі, то мы будзем бачыць заўсёды матуліны вочы зіхатлівымі, а татавы – упэўненымі.

Жыццё даецца, каб жыццё тварыць.

Каб светла-залатую яго ніць

віць і далей...

В1: Дзякуй за ўвагу. Усяго найлепшага ў жыцці!

Літаратура

1. **Запрудский, Н. И.** Современные школьные технологии / Н. И. Запрудский. – Минск: Сэр-Вит, 2006.-288 с.
2. **Хуторской, А. В.** Дидактическая эвристика. Теория и технология креативного обучения / А. В. Хуторской.- М.:Изд-во МГУ, 2003.
3. **Лазарук, М.** Беларуская літаратура: вучэб. дапам. для 8-га кл. устаноў агульн. сярэд. адукацыі з беларус. і рус. мовамі навучання / М. А. Лазарук, В. І. Русілка, І. М. Слесарава. — Мінск: Нац. ін-т адукацыі, 2011.
4. **Вярцінскі, А.** Хлопчык глядзіць...(выбраныя вершы і паэмы) / А. Вярцінскі. — Минск: Мастацкая літаратура, 1992.

«Каб душою не ачарсцвець...»

Літаратурна-музычная кампазіцыя

Жыццё даецца, каб жыццё
Тварыць...

Жыццё даецца, каб жыццё
ТВАРЫЦЬ...

Жыццё даецца, каб жыццё
Тварыць...

Жыццё даецца, каб жыццё
ТВАРЫЦЬ...

Жыццё даецца, каб жыццё
Тварыць...

Жыццё даецца, каб жыццё
Тварыць...

Жыццё даецца, каб жыццё
Тварыць...

Жыццё даецца, каб жыццё
Тварыць...

Жыццё даецца, каб жыццё
ТВАРЫЦЬ...

Жыццё даецца, каб жыццё
Тварыць...

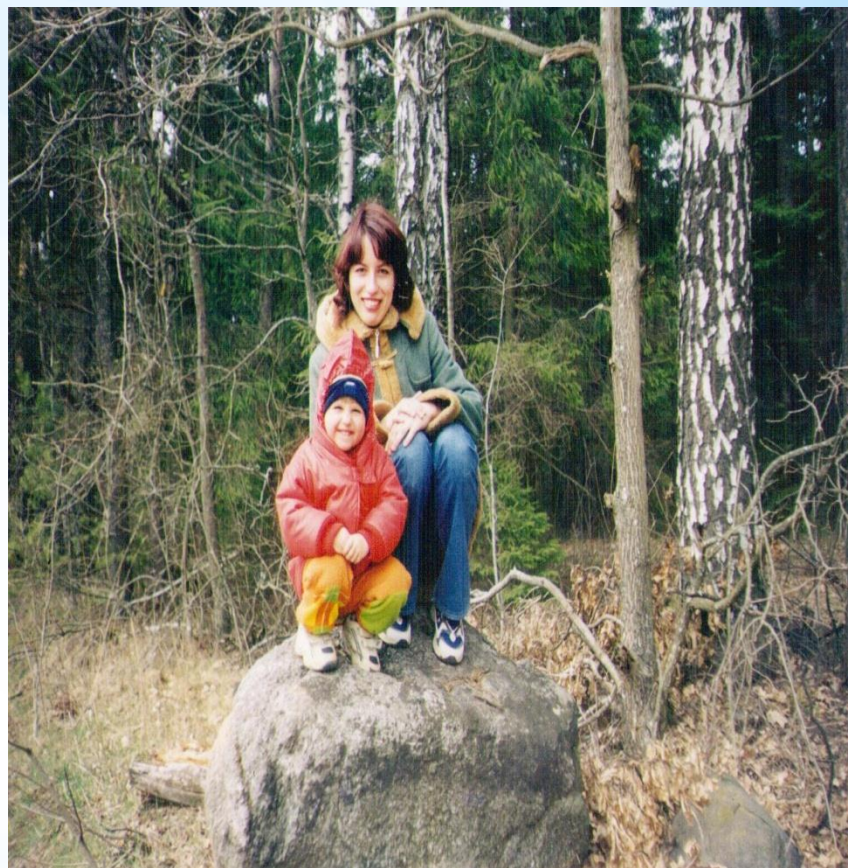
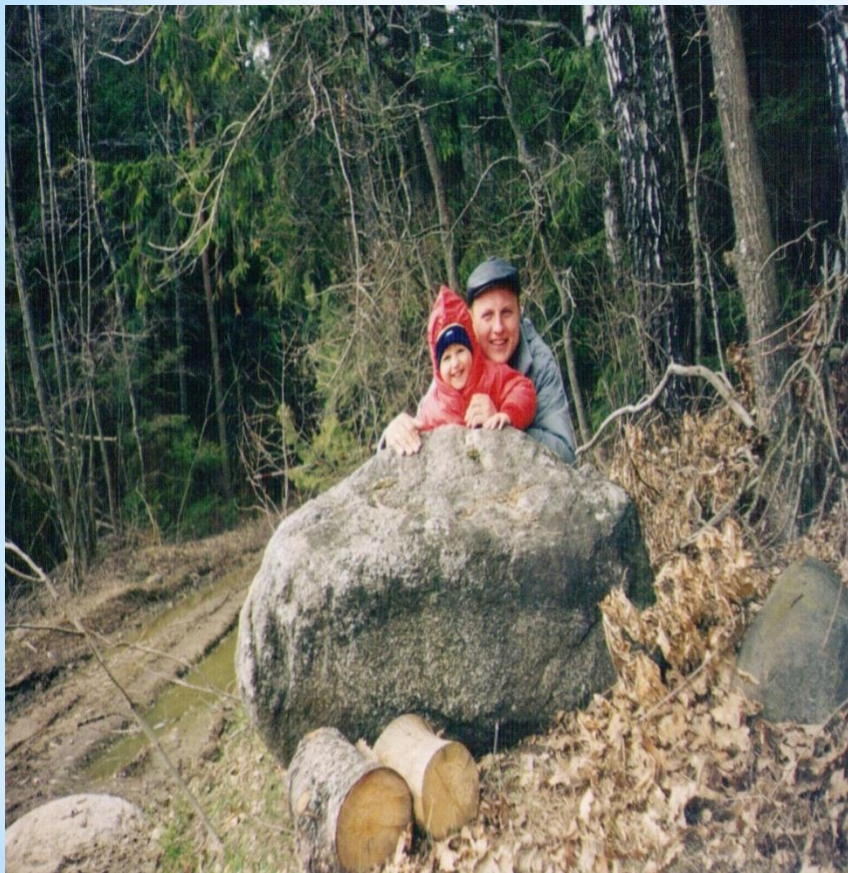
Жыццё даецца, каб жыццё
Тварыць...

Жыццё даецца, каб жыццё
Тварыць

Самае святое на зямлі...

Самае святое на зямлі...

Каб душою не ачарсцвець...

Каб душою не ачарсцвець...

Каб душою не ачарсцвець

Каб душою не ачарсцвець

Каб душою не ачарсцвець

Каб душою не ачарсцвець

Каб душою не ачарсцвець...

Каб душою не ачарсцвець...

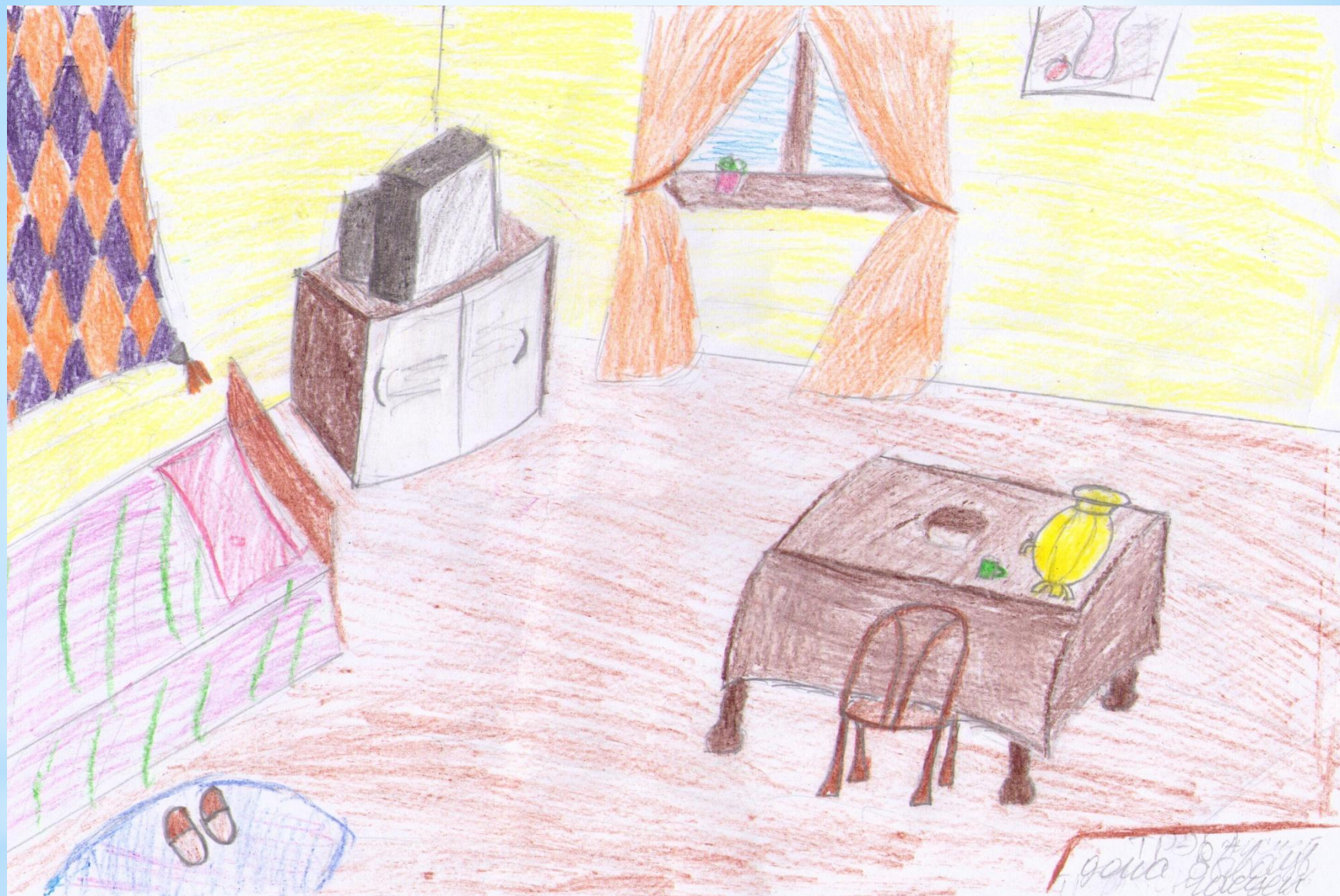
Хачу парадаваць бацькоў...

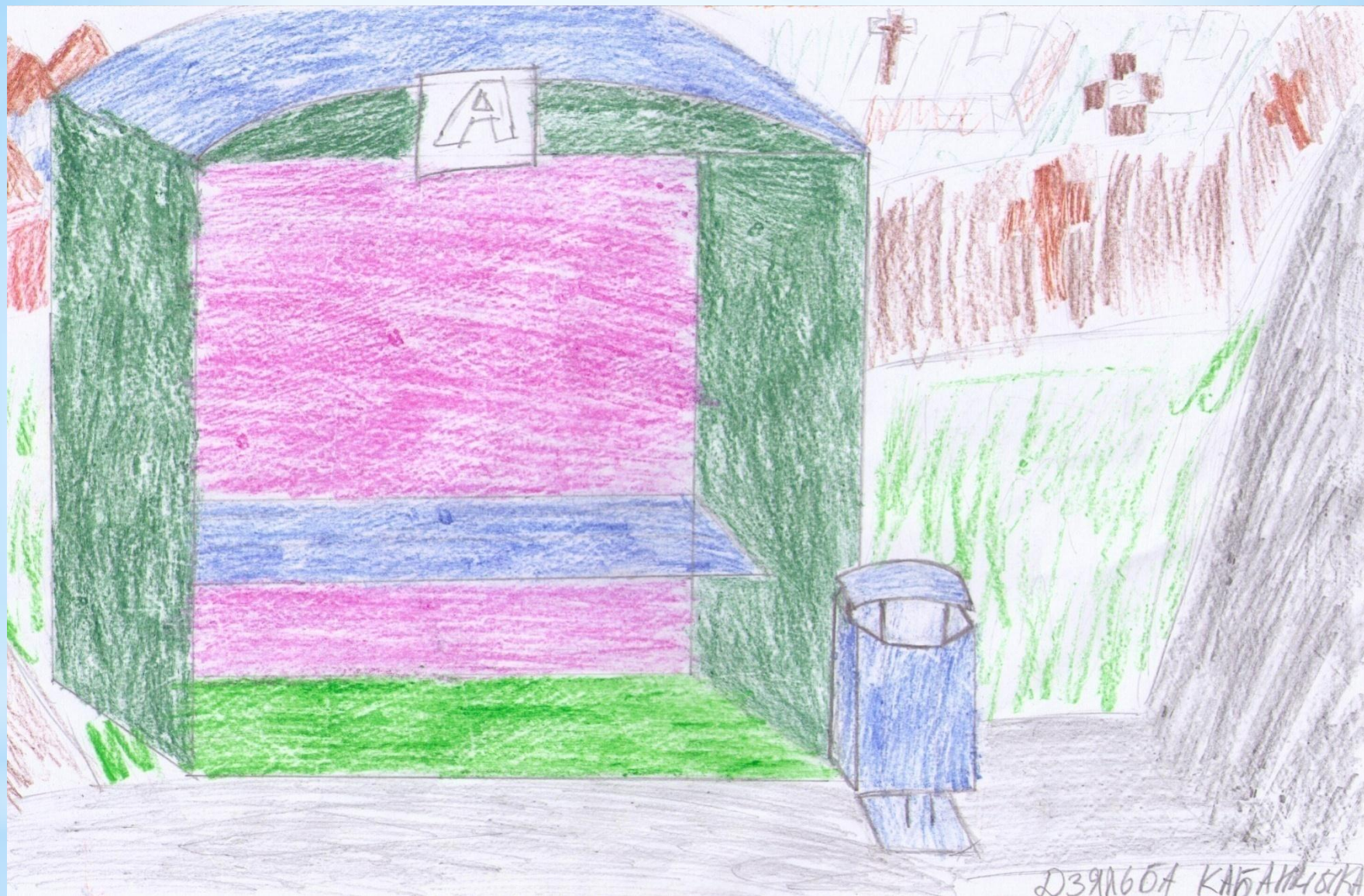
Яны нас любяць і чакаюць...

Яны нас любяць і чакаюць...

Трэба дома бываць часцей

Трэба дома бываць часцей

Трэба дома бываць часцей

Трэба дома бываць часцей

Трэба дома бываць часцей

Трэба дома бываць часцей

Трэба дома бываць часцей

Трэба дома бываць часцей

Трэба дома бываць часцей

Аляксей Дудараў “Вечар”

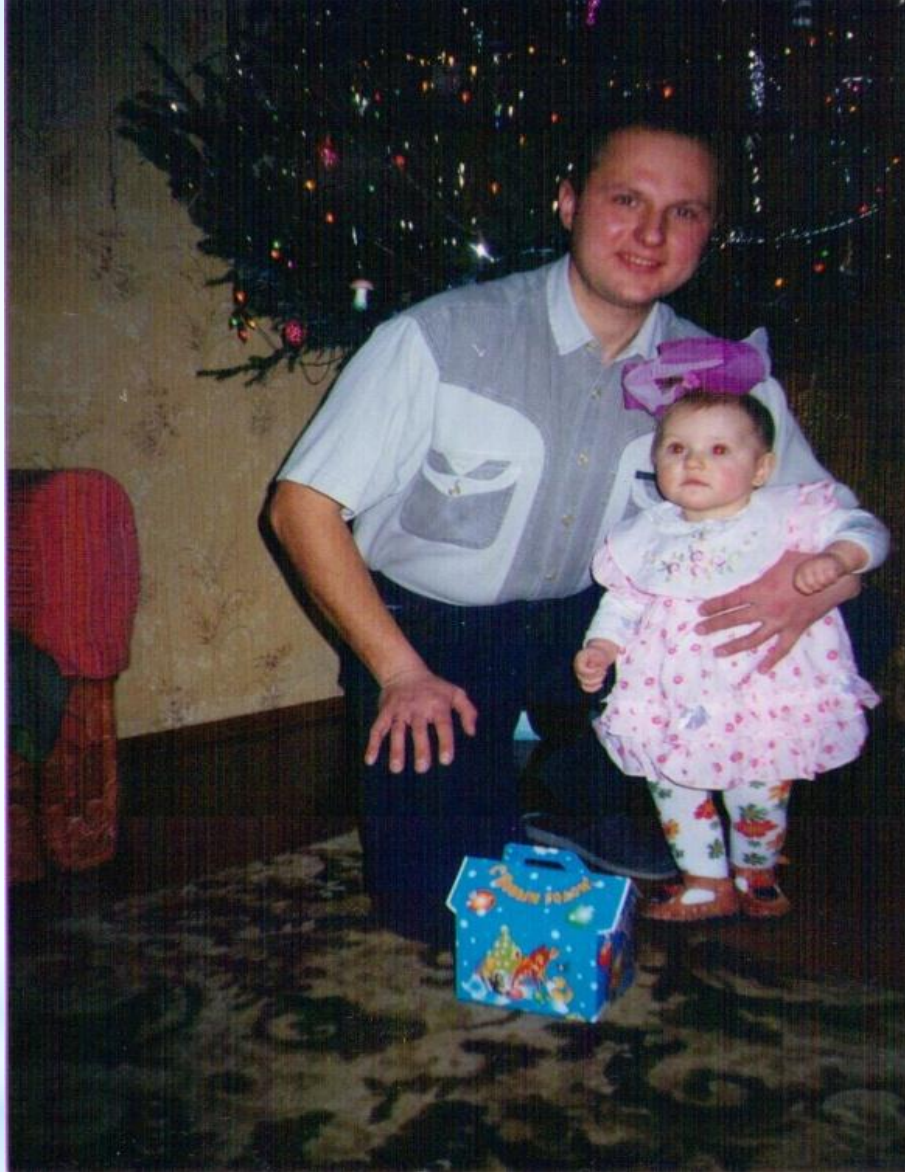
Шануванням бацькою ахіні...

Шануванням бацької ахіні...

Шануванням бацької ахіні...

Шануванням бацькою ахіні...

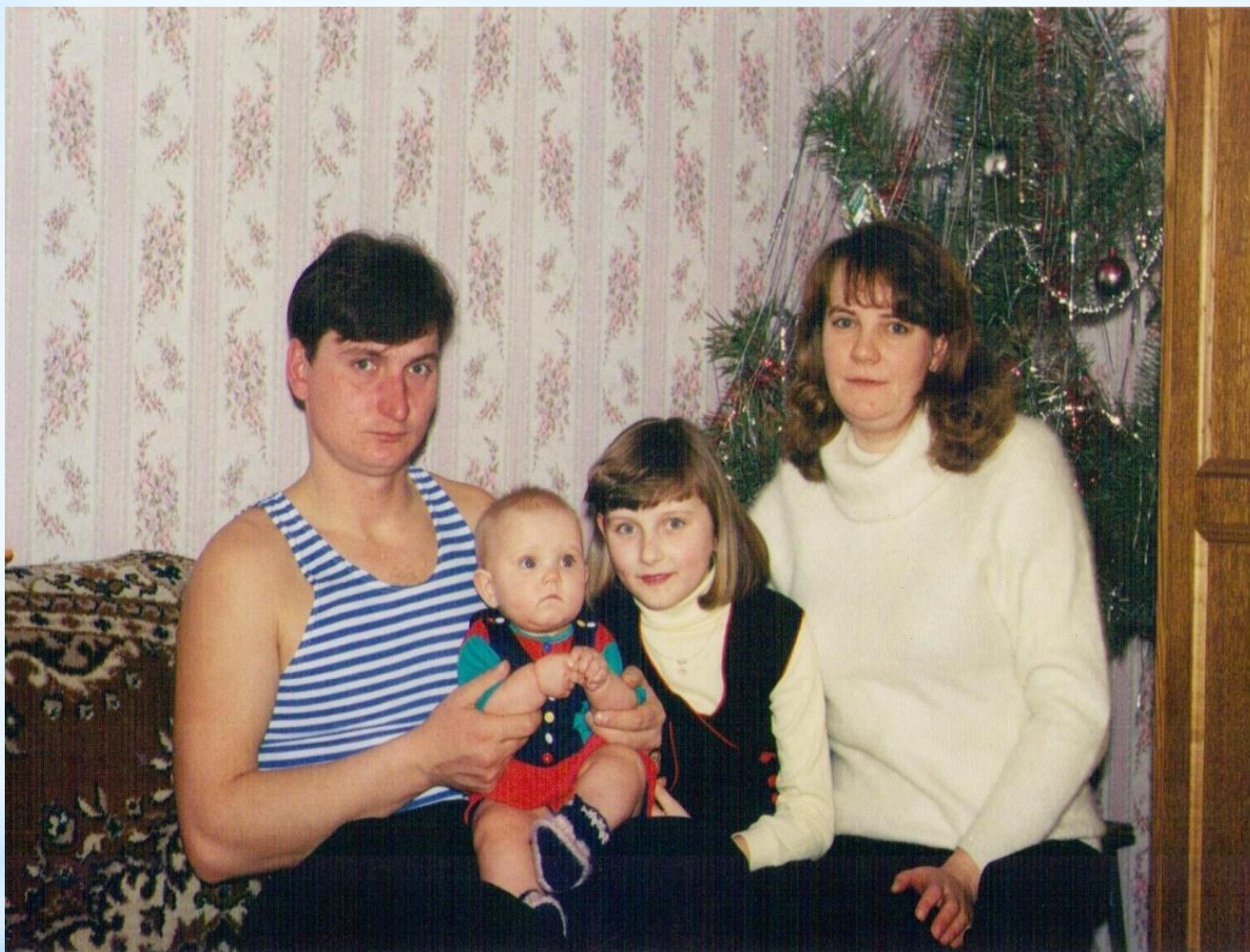
Шануванням бацькою ахіні...

Шануванням бацькою ахіні...

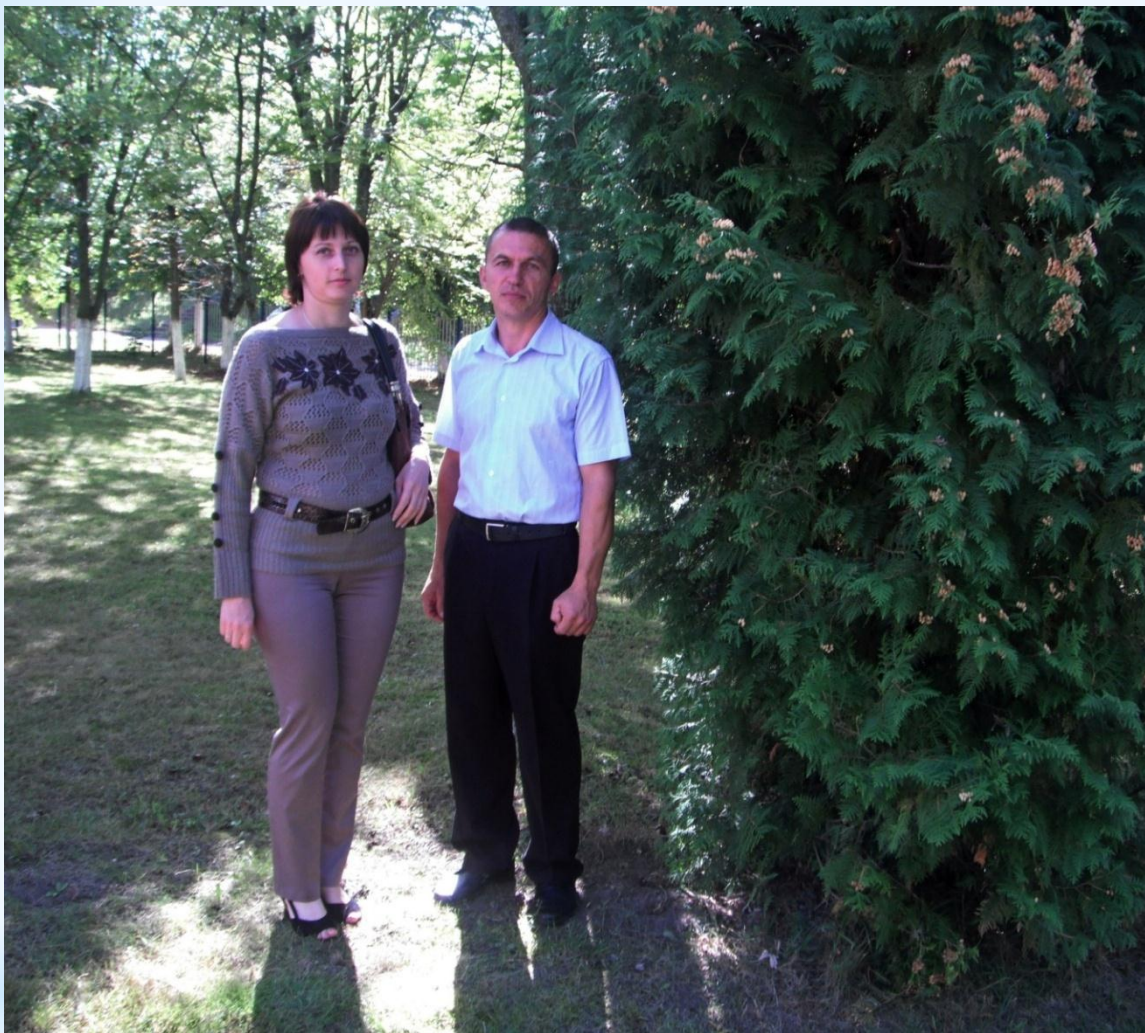
**Магутны Божа! Барані маіх
бацькоў...**

**Магутны Божа! Барані маіх
бацькоў...**

**Магутны Божа! Барані маіх
бацькоў...**

**Магутны Божа! Барані маіх
бацькоў...**

**Магутны Божа! Барані маіх
бацькоў...**

**Магутны Божа! Барані маіх
бацькоў...**

«Що ти сам зробиш
для бацької своїх,
таго ж чакай і сабе
ад дзяцей».

Піттак

**Жыццё даецца, каб жыццё тварыць.
Каб светла-залатую яго ніць
віць і далей...**

ДЗЯКУЙ ЗА ЎВАГУ!